

چالش‌ها و تبیین‌ها

خدا باوری

و دانشمندان معاصر غربی

سید گلشنی

خداپاوری و دانشمندان معاصر غربی

چالش‌ها و تبیین‌ها

مهدی گلشنی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

طراح جلد: سید ایمان نوری نجفی

چاپ اول: ۱۳۹۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: هنگام

کتابخانه کانون اندیشه جوان

سرشناسه: گلشنی، مهدی، ۱۳۱۷-

عنوان و نام پدیدآور: خداپاوری و دانشمندان معاصر غربی: چالش‌ها و تبیین‌ها / مهدی گلشنی.

مشخصات نشر: [تهران]: کانون اندیشه جوان، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۱۸ ص.

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال شابک: 978-600-246-1

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه. یادداشت: نمایه.

موضوع: خداپاوری فرامذهبی. موضوع: علم و دین.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۹۸۴/۴ BL۲۷۴۷

رده‌بندی دیویی: ۲۱۱/۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۰۷۸۷۲

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

همه حقوق محفوظ است

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: خدایان از عصر دانشمندان معاصر غربی
۱۳	مقدمه
۱۷	رابطه علم و دین از دید عالمان و فیلسوفان غربی
۲۳	اعتقاد به خدا در میان عالمان غربی معاصر
۲۴	الف) منکران وجود خدا
۲۶	ب) افراد ظاهرأ بی تفاوت
۲۷	ج) معتقدان به وجود خدا
۳۲	احیای توجه به دین در دهه‌های اخیر
۴۱	فصل دوم: علم جدید و بعضی چالش‌ها در برابر ادیان توحیدی
۴۱	مقدمه
۴۲	مسئله حیات و روح
۴۸	خلقت جهان
۵۰	الف) حذف زمان اولیه برای خلقت
۵۸	ب) خلق جهان از عدم
۶۳	آیا جهان هدفی دارد؟
۷۱	مسئله معجزه
۷۴	مخالفتان نقض قوانین طبیعت

۷۷	فصل سوم: اسلوب جدید برهان نظم
۷۷	مقدمه
۷۹	تنظیم ظریف
۸۲	اصل آنتروپیک (اصل انسان - محوری)
۸۲	تاریخچه طرح مسئله تنظیم ظریف
۸۴	ثابت‌های طبیعت و انطباق‌ها
۸۷	قرائت‌های مختلف اصل آنتروپیک
۸۷	۱. اصل آنتروپیک ضعیف (WAP)
۸۷	۲. اصل آنتروپیک قوی (SAP)
۸۹	۳. اصل آنتروپیک مشارکتی (Participatory)
۸۹	۴. اصل آنتروپیک عالی
۹۰	توضیح تنظیم ظریف
۹۱	۱. توضیح به‌وسیله یک نظریه - به نظر می‌رسد
۹۲	نظریه همه‌چیز و قضیه گود
۹۳	نظرات فیزیک‌دانان در مورد قضیه گود
۹۶	جمع‌بندی
۹۷	۲. توضیح تنظیم ظریف با فرض جهان‌های متعدد (چندجهانی)
۹۷	انگیزه‌های طرفداران چندجهانی
۹۸	الف) جهان‌های دوره‌ای
۹۹	ب) تعدد جهان‌ها در سناریوی تورمی
۹۹	ج) تحقق همه امکانات ریاضی
۱۰۰	د) چشم‌اندازهای کیهانی نظریه ریزمان
۱۰۰	ه) چندجهانی ویلنکین
۱۰۱	و) چندجهانی مارتین ریس
۱۰۱	انتقادات و ملاحظات درباره نظریه چندجهانی

- آیا ایده چندجهانی، ایده توحیدی خدای خلاق را کنار می‌گذارد؟ ۱۰۳
- جمع‌بندی در مورد نظریه چندجهانی ۱۰۷
۳. توضیح تنظیم ظریف با فرض طراح هوشمند ۱۰۷
- جمع‌بندی فصل ۱۱۰
- منابع ۱۱۳
- نمایه ۱۲۳

www.ketab.ir

پیشگفتار

علم جدید در حقیقت با ناباور تکون یافت. بنیان‌گذاران علم جدید، نظیر کپلر، گالیله، نیوتن، ویل هابز، لایبنیتس و... مطالعه علمی طبیعت را عبادت خداوند تلقی می‌کردند؛ اما کم‌کم فلسفه‌های تجربه‌گرا رشد کردند - فلسفه‌هایی که فقط برای یافته‌های مبتنی بر حواس اهمیت قائل بودند. در نیمه اول قرن نوزدهم، آگوست دنت سنن پوزیتیویسمی را در علم ترویج کرد و داروین نظریه تکامل را بنا نهاد. این دو در تضعیف دین در جوامع علمی مؤثر واقع شدند. با ظهور مآخ در نیمه دوم قرن نوزدهم و به دنبال آن ظهور پوزیتیویسم منطقی، در دهه ۱۹۲۰، جدایی علم از دین تشدید شد و عده‌ای بر آن شدند که به زودی دین به افول خواهد گراید. علم پاسخ‌گو و حلال همه مشکلات بشر خواهد شد.

بروز دو جنگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم و ظهور مکاتب مختلف فلسفه علم، باعث شد علما در خودکفایی علم برای تأمین سعادت بشر و پاسخ‌گویی به دغدغه‌های انسانی تردید کنند.

در چند دهه اخیر سه تحول مهم رخ داده است:

۱. تعداد قابل ملاحظه‌ای فیلسوف خدا‌باور در غرب ظهور کرده‌اند که در پاسخ‌گویی به شبهات مطرح‌شده نسبت به دین، پاسخ‌گو بوده‌اند.
۲. گروه قابل توجهی از عالمان برجسته غربی صریحاً دین‌داری خود را

بروز داده و در مقام پاسخ‌گویی به شبهات ملحدان و معاندان برآمده‌اند و در این راه کتاب‌های ارزنده‌ای نیز عرضه کرده‌اند.

۳. درحالی‌که در دو قرن قبل عمده مخالفت مادیون با ادیان الهی از طرف فلاسفه ملحد صورت می‌گرفت، امروز تعداد اندکی از عالمان، پرچم مبارزه با خداپرستی و دین را به‌دست گرفته‌اند و شدیداً در مقام مبارزه با خدایاری و ادیان الهی برآمده‌اند. متأسفانه ظهور گروه‌های تندرو در جهان اسلام، نظیر طالبان و داعش و... نیز بهانه‌ای برای مخالفت با دین به‌دست این عالمان دین‌نیز داده است.

در این مقاله ما سه مطلب زیر را در سه فصل مطرح کرده‌ایم:

۱. در فصل اول به نظرات مختلف درباره رابطه علم و دین در جهان غرب و نگرش عالمان معاصر غربی به خدایاوری پرداخته‌ایم. این فصل قبلاً به‌نحو خلاصه‌تر در کتاب فیزیک دانان غرب و مسئله خدایاوری^۱ آمده و در اینجا توسعه داده شده است.

۲. در فصل دوم، شبهات مطرح‌شده از طرف ملحدان و عالمان دین‌ستیز را مطرح کرده و عمدتاً پاسخ‌های داده‌شده به آنها در غرب را مطرح کرده‌ایم. بخشی از این فصل قبلاً به‌نحو مختصر در مقاله «استاد مطهری و نقش بنیادی فلسفه در ربط علم به دین»^۲ چاپ شده بود و اکنون بسط داده شده و موضوعات جدیدی در آن مطرح شده است.

۳. در فصل سوم، اسلوب جدید برهان نظم بر وجود خداوند را که در چند دهه اخیر مطرح شده، آورده‌ایم و شبهات مخالفان ادیان الهی درخصوص این استدلال و راه‌های گریز آنها از آن را مطرح کرده و پاسخ عالمان و فیلسوفان خدایاور غربی به این شبهات را ذکر کرده‌ایم.

۱. چاپ کانون اندیشه جوان (وابسته به پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی)

۲. مهدی گلشنی؛ «استاد مطهری و نقش بنیادی فلسفه در ربط علم به دین»؛ «تماشاگاه رازی»

متأسفانه در دو دهه اخیر شبهات چند نفر از عالمان غربی در مورد اعتقاد به خالق جهان به شدت در میهن اسلامی ما مطرح شده است و این درحالی است که حتی پاسخ‌هایی که در خود غرب به این شبهات داده شده نیز ترجمه نشده است. همچنین به خاطر رواج فلسفه پوزیتیویسم در محیط‌های علمی ما این شبهات بر ذهن جوانان اثرگذار بوده است.

نرمش از نگارش این رساله تبیین این مطلب است که اولاً شبهات این ملحدان فاقد بنیه علمی و فلسفی است، ثانیاً تأکید روی این مطلب است که در خود غرب بعضی فیلسوفان و عالمان خدا باور برجسته، آگاهانه و مدبرانه به مقابله با این شبهات و باآموزی‌ها پرداخته‌اند و سستی بنیان آنها را نشان داده‌اند. امید است این به‌طور سبیل‌های برای تبیین این مطلب باشد که جوانان باید مطالب علمی را از میله‌های فلسفی زیربنای آنها یا همراه آنها بازشناسند و خود را بیشتر با علوم و فنون تجربی آشنا کنند.

در اینجا لازم می‌دانم از حضرت آیت‌الله علی‌اکبر رشاد (دامت برکاته)، به خاطر دستور چاپ عاجل این کتاب توسط انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی صمیمانه تشکر کنم. همچنین از بنیاد آقامیرحسین حیدری که با حوصله و دقت ستودنی، اثر را آماده نشر کردند و نیز از مدیریت سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که به سرعت آن را صورت دادند، سپاسگزاری می‌نمایم.

مهدی گلشنی